

Synodalita – Nepatříčné hledání nového zdroje autority

Roman Cardal

13. juna 2023 ✚ Cirkev ✚ CZ, Komentár

predchádzajúca časť: Synodalita – duchovní válka a globální mobilizace v Církvi

Nekritická otevřenost ke světu

Zamyslíme-li se nad důvody, které vedly k odstartování synodálního procesu v Církvi, nemůžeme pominout ani často vzývanou *otevřenost k modernímu světu*, bez níž by tyto děje měly patrně dosti odlišný průběh. Na počátku své známé knihy *Iota unum. A study of Changes in the Catholic Church in the 20th century*, se Romano Amerio podivuje *nekritickému optimizmu*, s nímž velká část koncilních otců vzhlížela k vývoji moderního světa a odmítala vidět rizika, která jsou spojena s přebíráním modelů jeho fungování. Papež Jan XXIII. vyhlásil program *aggiornamenta*, projekt přizpůsobení evangelizace požadavkům světa, který za sebou již dávno zanechal svou starověkou a středověkou éru. Dynamika církevního života se mnohým jevila jako *zpomalená*, ba v řadě ohledů dokonce *protichůdná* vůči prudké a vitální dynamice, kterou se vyznačovaly různé oblasti novověké existence člověka. Byla vyslovena obava, že pokud se „nůžky“ mezi životem v Církvi a životem mimo ni příliš rozevrou, bude Kristovo spásné dílo oslovovat stále méně lidí až ze scény světa zmizí úplně.

Ilustračný obrázok, zdroj: flickr.com / Mazur, catholicnews.org.uk

Povstal proto problém, *jakým způsobem moderního člověka oslovit poselstvím*, které nebylo zrovna nejmodernějším objevem současné antropologie nebo psychologie, ale bylo formulováno před mnoha staletími. Jak upozorňovali četní autoři, starozákonní a novozákonní zvěsti se zrodily v dobách, jež se *historicky, kulturně i sociologicky zásadně odlišovaly* od podmínek, do nichž je zasazen život člověka ve dvacátém (a dnes již ve dvacátém prvním) století. Prostá transpozice poselství spásy z již zaniklých poměrů do naší doby se jevila jako neefektivní. Tak jako by bylo naivní si myslet, že ho lze dnes prezentovat v hebrejštině, řečtině či latině *bez jeho překladu* do současně mluvených jazyků a *bez souběžné interpretace*, která musí tento překlad doprovázet, tak by byla marná i naděje, že evangeliu lze po dvaceti stoletích jeho historie porozumět bez jeho *vtělení do myšlenkových kategorií*, které jsou

modernímu člověku vlastní.

Aggiornamento - amondamento

Není ovšem těžké doložit, že projekt zvaný *aggiornamento* se postupně měnil v projekt, který se dá nazvat obratem *amondamento* – což už není hledání vhodných prostředků pro komunikaci evangelia s jeho nad-historickým obsahem, nýbrž *stále větší přizpůsobování se světu a jeho hodnotám*, při němž dochází k zásadní *reinterpretaci* či *dezinterpretaci* těchto obsahů. Jako příklad nám může posloužit požadavek, který je na poli Církve již vyslovován s naprostou samozřejmostí – nutnost její *demokratizace*.

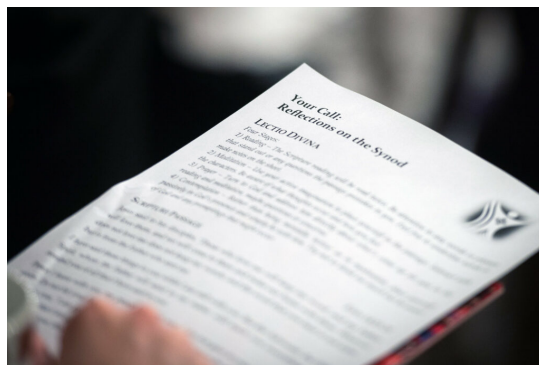
Odkud se tento nárok vynořil? Je vzat evidentně ze sekulární oblasti. Moderní západní společnosti dospěly ve svém politickém vývoji k nastolení demokratických režimů a tento model vzájemného soužití občanů se počal i mnohým křesťanům zdát natolik přitažlivým a cenným, že by měl být podle nich implantován i do Církve. Význačnou roli přitom sehrává vědomí hodnoty *rovnosti všech lidí*. Ta se zdá kolidovat s principem *autority a hierarchie*, v souladu s nímž jsou poměry v Církvi organizovány. Nabízí se proto závěr, že struktura Církve není v harmonii s tím, kdo člověk je. Celý moderní vývoj směřoval k *dobyetí lidské autonomie* a Církev zůstala stranou tohoto dějinného směřování. Proto nastal *čas nápravy* a synodalita je příležitost, jak tuto disharmonii překonat.

Aniž by si toho většina věřících všímala, v Církvi se spustily děje, které *obrátily tok života v ní proti směru jeho původního proudění*. Dříve se svět učil od Církve a byli to právě křesťané, kteří Evropu a skrze ní velkou část světa civilizovali. Doby se však mění a dnes si již křesťané zvykli na obvinění, že staré civilizace ničili, že zotročovali příslušníky jiných kultur a náboženství, a proto je spravedlivé, aby si *nechali udělovat lekce humanity od světa*, který se po staletí snažili spoutat svým proti-přirozeným krédem. V tomto kontextu je snadné pochopit, proč k předkládaným světským hodnotám, jimž musí Církev ve své sféře učinit místo, patří i tzv. *liberální demokracie*. Démos, lid má vládnout i v Církvi a to povede i k jejímu osvobození (liberaci) od starých struktur, které její rozvoj stále ještě omezují.

Vox populi, vox Dei?

Aby se tato záležitost nejevila jako nepatřičné vlamování světských hodnot do církevního prostředí, může být uplatněna stará zásada *vox populi, vox Dei*. Každý teolog ji dokáže ospravedlnit, protože stačí poukázat na to, že křtem se každému křesťanu dostává účasti na *královském, soudním a prorockém úřadu* Ježíše Krista. Je-li tomu tak, neměl by nový styl synodality nikoho překvapovat. Když je totiž lid vybaven takovými *mimořádnými dary*, může se i *jako celek vyjadřovat prorocky*, posuzovat současnou situaci v Církvi a dospívat k nápravě jejího života vydáváním nových zákonů.

Problém je samozřejmě v tom, že věc není rozhodně tak jednoduchá, jak jsme ji právě prezentovali. Pokřtěnému člověku, členu Božího lidu, se sice účasti na zmíněných úřadech skutečně dostává, ale tento dar je do něj vkládán *pouze v zárodečném stavu*. Vše záleží na tom, jakým způsobem *následně spolupracuje s Boží milostí*, což není vůbec nic snadného. Existuje nějaký relevantní důvod si myslet, že novozákonní lid je věrnější svému poslání než lid starozákonní? Není neopodstatněné se obávat, že zvláště v dnešní době není takový důvod k mání. Starozákonní lid byl soustavně kárán *za porušování smlouvy s Bohem* proroky, kteří i jeho přičiněním nekončovali zrovna nejlépe. Proč by se něco podobného nemohlo odehrávat i v naší době? Nemají v ní zelenou proroci falešní, zatímco proroci praví jsou vystavováni stejně nepřízní, s jakou se setkávali jejich předchůdci již dávno před Kristem?

Ilustračný obrázok, zdroj: flickr.com / Mazur, catholicnews.org.uk

Při promýšlení této obtíže není nezajímavé obrátit pohled i *mimo starozákonní a novozákonní dějiny spásy*, totiž do pohanského světa, jímž bychom se podle zásady otevřenosti ke světu měli umět také inspirovat. Když se seznámíme s tím, jak probíhal *soudní proces se Sokratem* v Aténách, zjistíme, že se obžalovaný nehájil v obvyklém stylu. Před lidovým soudem, který čítal 501 porotců, opakovaně prohlásil, že byl k aténským občanům *poslán od Boha*, že *koná božskou misi*, že je *darem seslaným z nebe*, a že bude raději *více poslouchat Boha než lidi*. Sokrates byl Božím apoštolem a právě na jeho příkladu si můžeme uvědomit, proč se řada Církevních Otců přiklonila k názoru, že určitý proud starořecké filosofie představuje to, co nazývali *preparatio evangelica*, přípravou na příchod Krista v pohanském světě. Ani zde tedy neměli praví proroci na růžích ustláno a *byl to opět lid*, který je *posílal do vyhnanství či dokonce na smrt*. Neměli bychom si z toho vzít nějaké poučení?

Když navíc přihlédneme ke *stavu víry moderních západních křesťanů*, z nichž mnozí mají problém s přijetím božství Ježíše Krista, s jeho narozením z přečisté Panny, s jeho konáním zázraků, s jeho vlastním Zmrtvýchvstáním, s nadpřirozenou působností svátostí, se svatostí Církve atd. atd., není na místě se ptát, k čemu má vlastně vést synodální proces, který bez patřičného rozlišování přisuzuje královskou, soudní a zákonodárnou funkci Božímu lidu a pod jeho vlivem se chystá přistoupit k zásadním změnám v učení a praxi Církve? Tyto změny budou iniciovány lidem, který se podobá spíše *polomrtvému pocestnému* z podobenství o milosrdném Samaritánovi než vznešenému zastánci úřadů, které ho opravňují k aktivním zásahům do živoucí tkáně Těla, z něhož má sám čerpat svůj život a léčit své tragické neduhy.

Pokud si neuvědomíme *naš skutečný stav hříšníků*, povede synodální proces k pokřivení a dezinterpretaci obsahu evangelia, neboť jestliže propadáme iluzi o našem postavení před Bohem, nemůžeme ani chápat pravý význam slov, jimiž k nám náš Spasitel mluví.

Portál Christianitas.sk svojim čitateľom odporúča:

Taliansky historik a profesor, Roberto de Mattei prináša v knihe **Druhý vatikánsky koncil. Doposiaľ nenapísané dejiny** (slov. vydanie – Nadácia Slovakia Christiana), ucelený pohľad na udalosť, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila život v katolíckej Cirkvi v druhej polovici 20. storočia a nemalou mierou naň vplýva i dnes.

Uvedenú knihu si môžete objednať na adrese: <https://www.christianashop.sk/druhy-vatikansky-koncil-doposial-nenapisane-dejiny/>

V našom e-shope si však môžete objednať vo výraznej zľave aj ďalšie zaujímavé tituly - viac informácií na našej stránke christianashop.sk/.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/synodalita-nepatricne-hledani-noveho-zdroje-autority/>